

Dragutin Lerman je poznati hrvatski istraživač. Umro je u 54. godini, 12. lipnja 1918., iscrpljen od malarije i tropskih groznica. Prema vlastitoj želji pokopan je u osami ispod kreševskih lipa.

“Osobito sam sretan što u ovakvoj međunarodnoj ekspediciji zastupam svoju dragu domovinu Hrvatsku. Mnogi smatraju da pretjerujem, ali ja sam duboko uvjeren da u Kongo ne odlazim iz objesti ili sebičnosti.” - Te riječi napisao je Dragutin Lerman svom prijatelju, neposredno prije nego što je napustio požešku dolinu i otišao u potragu za blagom crnog kontinenta.

Nije imao ni 20 godina kada se našao u poznatoj Stanlyjevoj ekspediciji koja je istraživala Kongo. Na Stanlyjev poziv, objavljen u cijeloj Europi, odmah se odazvao i nastavio avanturu koju je započeo krstarenjem Europom. Na put u Afriku Lerman je otišao zajedno s Napoleonom Lukšićem, pomorskim časnikom iz Karlovca. U Kongu je Lerman mnogo prije drugih istraživača svladao nekoliko domorodačkih dijalekata, pa mu Stanly povjerava suradnju s plemenskim poglavicama. Općenito, Lerman je uživao najveće povjerenje vođe ekspedicije. Također europske novine isticale su ga kao najzaslužnijeg člana, a belgijska vlada imenovala ga je glavnim povjerenikom za istočni Kongo. Između 1882. i 1896. Lerman je odlazio u Kongo četiri puta te je boravio u afričkim džunglama oko 3000 dana, o čemu je redovito pisao u dnevniku koji se čuva u arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Lerman nikad nije zaboravio svoj zavičaj. Pri svakom povratku u domovinu donosio je bogate zbirke oružja, oruđa i predmeta crnačke kulture, koji su pohranjeni u Etnografskom muzeju u Zagrebu. Na prvoj zemljopisnoj karti Konga, koju je objavila belgijska vlada, nalazi se više toponima s hrvatskim imenima. Lerman je napisao u dnevniku: “Kod prijelaza preko rijeke opazih krasne slapove i na taj spomen da ih je jedan Hrvat otkrio prozovem ih Zrinskim slapovima.” Poslije povratka iz Konga Lerman se nastanio u bosanskome gradiću Kreševu. Tamo je punih šest godina krstarilo stopama starih Sasa, ispitujući napuštena nalazišta zlata i istražujući druga rudna bogatstva.